

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ Bush'tan Gürcistan'a Destek Vaadi
- ✓ AB: Türkiye'nin Önündeki Uzun Yol
- ✓ Herşeye Rağmen Türk Kimliğinde Buluşmak
- ✓ Hollandalı Seçmenlerin Hayır Eğilimi Siyasi Seçkinleri Endişelendiriyor
- ✓ Merkez Bankası Başkanları Sessiz Kalmayı Öğrenmeliler
- ✓ Düşük Vergiler Ülkelerin Daha Rekabetçi Olmasının Anahtarı Değil
- ✓ Avrupa Merkez Bankası Euro Alanı Ekonomileri Konusunda Endişeli
- ✓ İtalya'daki Resesyon Avrupa'yı Zorluyor
- ✓ ABD'de Nisan Ayında Enflasyonist Baskılar Azaldı
- ✓ İngiltere'de Enflasyon Son Yedi Yılın En Yüksek Seviyesini Koruyor
- ✓ İngiltere Ekonomisi : Yılın İlk Üç Aya Ait İstihdam Verileri
- ✓ Japonya'dan Yılın ilk Çeyreğinde Sürpriz Büyüme
- ✓ ABD'nin İthalat Kotaları Çin'i Kızdırdı
- ✓ Serbest Bölgeler Mercek Altında
- ✓ Hedge Fonlar Yatırımcıları Tedirgin Ediyor
- ✓ Amerikan Sermaye Piyasasından Hedge Fon Uyarısı
- ✓ Bankacılık Savaşında ABN'e Destek
- ✓ Parmalat Soruşturmasında Sona Yaklaşıyor

Bush'tan Gürcistan'a Destek Vaadi

ABD Başkanı George W.Bush, Tiflis ziyareti sırasında ülkenin “gül devriminin” merkezi durumundaki Özgürlük Meydanında binlerce Gürcistanlıya hitaben coşkulu bir konuşma yaptı. Konuşması sırasında Gürcistan halkını dünya genelinde “demokrasinin yol göstericileri” olarak nitelendiren Bush, eski Sovyet Cumhuriyetlerinden Gürcistan’da yapılan devrimin tarihin en önemli anlarından biri olduğunu ve dünyanın her yanında özgür bir toplumda yaşamak isteyen insanlara ilham kaynağı olduğunu kaydetti.

Bush, Gürcistan’ın Nato ile yakın ilişkiler kurmasını da desteklediğini açıkladı. Abhazy ve Güney Osetya bölgelerinden kaynaklanan istikrarsızlık tehdidi ile ilgili olarak da ABD Başkanı Rusya’nın ayrılıkçı bölgelerdeki müdahalesine dikkat çekerek tüm ulusların Gürcistan’ın ülke egemenliğine saygı duyması gerektiğini ifade etti.

Bush, Gürcistan liderlerinin ülkenin transatlantik topluluğa dahil olması için anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümünün gerekliliğinin bilincinde olduklarını da sözlerine ekledi. Bush’un açıklamalarına karşı Rusya’dan bir yorum gelmezken Başkanın Gürcistan’da gördüğü sıcak ilginin Moskova’yı rahatsız etmesi bekleniyor.

Rus hükümeti, Bush’un Moskova’yı ziyaretinin hemen ardından Gürcistan’ı ziyaret etme kararından rahatsız olmuştu. Gürcistan Başbakanı Zurab Nogaideli, Bush’un ziyaretini tarihi bir olay olarak değerlendirirken Rusya’nın bölgeye doğrudan müdahalede bulunacağına inanmadığını ifade etti.

Gürcistan Devlet Başkanı’nın Ulusal Güvenlik Danışmanı Gela Bezhuashvili ise Bush’un Nato’ya dahil olma hedefleri konusunda kendilerini desteklemekle birlikte gösterecekleri performansın ayrıca önemli olduğu açıklamasını yaptığını kaydetti.

Financial Times, 11 Mayıs

AB: Türkiye’nin Önündeki Uzun Yol

Kırk yılı aşkın bir süredir Avrupa Birliği üyeliği için beklemekte olan Türkiye, nihayet müzakere aşamasına gelebildi. Ancak Birlik tarafından müzakerelerin “ucu açık bir süreç” olarak tanımlanması, üyelik garantisi olmadığı şeklinde algılanıyor. Konu, ülkemizde olduğu kadar uluslararası medyada da yakından takip ediliyor. Son olarak The Economist dergisinin 14 Mayıs tarihli sayısı, konuyu ele aldı. Üyelik yolunda Türkiye’nin önündeki engellerin değerlendirildiği yazıda, bu engellerin bir kısmının Türkiye’nin etki alanının dışında sebeplerden kaynaklandığı ifade ediliyor. Aşağıda sözkonusu yazının tercümesi yer almaktadır.

Türkiye’nin Başbakanı R.Tayyip Erdoğan, son günlerde 3 Ekim’de başlayacak olan AB üyelik müzakerelerine hazırlık anlamında yeteri kadar çaba sarf etmemekle suçlanıyor. 17 Aralık tarihine kadar bir dizi reforma imza atan hükümetin 17 Aralık zirvesinde müzakere tarihi alınmasının ardından hiçbir ilerleme kaydetmemiş olması ifade edilirken Başbakan Erdoğan tüm bu eleştirileri reddediyor. Erdoğan, hükümetine karşı bir kampanya yürütüldüğünü ileri sürerken AB süreci konusunda kararlılıklarının altını çiziyor. Müzakere sürecini yürütecek olan ekibin liderinin hala seçilememiş olmasına ilişkin eleştiriler karşısında Erdoğan, bu konuda aceleye gerek olmadığı, kendisinin sürecin içinde bizzat yer alacağı açıklamasını yapıyor.

Türkiye 3 Ekim'e hazır mı sorusunun cevabının olumlu olduğunu söylemek zor. 3 Ekim'de müzakerelerin başlayabilmesi için yerine getirilmesi gereken iki koşul daha var: öncelikle yeni ceza kanununun yürürlüğe girmesi gerekiyor ki bunun Haziran'da gerçekleşmesi bekleniyor. İkinci koşul ise Türkiye-AB Gümrük Birliği Anlaşmasının geçen yıl üye olan ülkeleri de içine alacak şekilde genişletecek protokolün imzalanması ki bu, Kıbrıs Rum kesiminin de Gümrük Birliğine dahil olması anlamına geliyor. Türkiye, protokolün imzalanmasının Kıbrıs Rum kesiminin tanınması anlamına gelebileceği yönündeki kaygılara rağmen bu adımı atmaya hazır.

Ancak bu iki koşul gerçekleşse bile üyelik yolunda Türkiye'nin önüne çıkabilecek başka engeller var. Hırvatistan'ın yaşadığı tecrübe de gösteriyor ki müzakere tarihinin alınmış olması müzakerelere başlanmasını garanti etmiyor. Hırvatistan, üyelik müzakerelerinin 17 Martta başlamasını beklerken Avrupa Birliği, ülkenin Lahey Savaş Suçları Mahkemesi kararlarına uymadığına karar vermesi nedeniyle müzakereleri iptal etti. Kıbrıs'ın da müzakereleri gölgelemesi bekleniyor. Kıbrıs Rum kesimi Devlet Başkanı Tassos Papadopoulos, geçtiğimiz Aralık ayında müzakerelerin on yıldan fazla süreceğini ve Türkiye'nin üyeliğini veto etmek için birçok olanakları olacağını dile getirmişti.

Türkiye'nin üyeliği yolunda iki önemli problem de önümüzdeki haftalarda gerçekleşecek olan Hollanda ve Fransa Anayasa referandumları. Başbakan Erdoğan, Türkiye'nin AB üyeliği konusunun anayasa tartışmaları ile ilişkilendirilmesinden rahatsızlık duyuyor. Ancak her iki ülkede de Türkiye'nin üyeliği ihtimali "hayır" kampanyalarının en önemli argümanı. Fransa ve Hollanda'nın liderleri Türkiye ile üyelik müzakerelerinin başlamasından yana olmakla birlikte referandumdan "hayır" sonucu çıkarsa hükümetler Türkiye ile müzakerelerin iptal edilmesi veya en azından ertelenmesi yönünde baskı görecekler.

Şimdilik Türkiye ile müzakerelerin başlamamasının getireceği problemlere ilişkin kaygılar nedeniyle bile olsa verilen tarihte müzakerelerin başlaması ihtimali yüksek görünüyor. Şu ana kadar müzakerelere başlayıp tam üyelik yoluna girmeyen ülke olmadı. Yine de Türkiye'nin önündeki engellerin küçümsenemeyecek kadar büyük olduğuna inanılıyor.

Her şeyden önce Birlik genelinde Türkiye'ye ilişkin kamuoyu görüşü olumsuz. Türkiye'ye en fazla karşı çıkan ülkelerden biri olan Fransa'da Devlet Başkanı Jacques Chirac halka Türkiye'nin Birliğe kabulü konusunu referanduma sunacağı taahhüdünde bulunmuştur. Fransa'nın bu tavrı büyük ihtimalle başka ülkeler tarafından da sürdürülecektir. Almanya'da da muhalefetteki Hıristiyan Demokratlar Türkiye'nin tam üyeliğine karşı olmakla birlikte müzakereleri bloke etmeyi düşünmüyorlar.

Ankara'da bulunan bir diplomat, Türkiye'nin AB üyeliğinin önündeki en büyük engelin AB'den değil Türkiye'nin kendisinden kaynaklı olduğunu ifade ediyor. Diplomata göre Türkler AB ile ilişkilerinde karşılıklı fedakarlıkların sözkonusu olduğuna inanıyorlar. Yani kendilerinin yapacakları fedakarlıklara karşılık AB'nin de (Kuzey Kıbrıs gibi konularda) birtakım fedakarlıklarda bulunacağı yanılsaması hakim ki gerçekte katılım müzakerelerinin konusu sadece topluluk müktesebatı (acquis communautaire) olacak. Bu çerçevede müzakereler tek Pazar önlemlerinin yanısıra insan hakları, azınlıklara dini ve demokratik özgürlükler gibi konuları kapsayacak.

Başbakan Erdoğan bu konulardan hiçbirinin artık Türkiye'nin üyeliğinin önünde engel olamayacağı iddiasında. Hükümetin son iki yılda gerçekleştirdiği reformlarla Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırıldığı, ordu üzerinde sivil güçlerin kontrolünün artırılması Kürtçe dilinde eğitim ve yayına izin verilmesi ve polis ve adliye güçlerinin yeniden yapılandırılması gibi adımlar atıldı. **Ancak bu olumlu gelişmelerin yanısıra ülkede birtakım istenmeyen olaylar da gerçekleşti.** Bunlar arasında Hıristiyanlara ait ibadet yerlerine zarar verilmesi (İstanbul yakınlarındaki Yunan Ortodoks kilisesi hala kapalıdır) ve güneydoğu Anadolu'da PKK teröristlerine (ve sivil halka) karşı askeri operasyonların başlaması sayılabilir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye'ye ilişkin kararlarının da adil olmadığını ileri süren Erdoğan, insan hakları gruplarının Kürtlere ilişkin endişeleri konusunda da kendisinin 1999 yılında okuduğu bir şiir yüzünden cezaevine konulduğu zaman bu grupların nerede olduklarını merak ettiğini dile getirdi.

İnsan hakları ile Kürtler ve diğer azınlıklar konusunda önemli ilerlemeler kaydeden Türkiye'nin yine de Avrupa standartlarına ulaşabilmesi için daha fazlasını yapması gerektiğine inanılıyor. Bu anlamda Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök'ün geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklama dikkat çekici, hatta endişe vericidir. Özkök, Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'ta güvenlik menfaatlerinin bulunduğu, sözde ermeni soykırımı iddialarının temelsiz olduğu ve Amerika'nın kuzey Irak'ta PKK'nın terörist eylemlerini durdurmak için üzerine düşeni yapmadığını ileri sürmüştü. Özkök ayrıca laikliğin Türkiye'de demokrasinin itici gücü olduğunu açıklamıştı.

Bir generalin kamuoyuna bu tip açıklamalar yapması normal görülmebilir ancak Türkiye'de ordu, Atatürk'ün laik mirasının korunmasında kilit role sahip olduğundan generaller de ülkenin AB üyeliğini sadece bu mirası koruduğu sürece destekliyorlar. Özkök'ün açıklamalarından çıkan sonuç, AB üyeliğine ilişkin tereddütleri olduğunu gösteriyor. Yani Türkiye, Birliğe üye olmak için bu kadar çaba harcadıktan sonra kuralların fazlasıyla taraflı olduğuna karar verebilir.

-The Economist, 14 Mayıs, sayfa: 27-28

Herşeye Rağmen Türk Kimliğinde Buluşmak

Hugh Pope, "Sons of Conquerors: The Rise of The Turkic World- Fatihlerin Oğulları: Türk Dünyasının Yükselişi" adlı kitabında geniş bir alana yayılmış olan Türk topluluklarını inceliyor. 10 Mayıs tarihli The Wall Street Journal gazetesinde kitabın tanıtımına yer verilmiş olup aşağıda gazetenin bu konudaki haberinin özeti yer almaktadır.

The Wall Street Journal yazarı Hugh Pope, yeni kitabında iki yüz yıllık bir aradan sonra Türk toplulukları arasında yeni bir kültürel ve ticari uyum eğilimi oluştuğunu ifade ediyor. Dünya genelinde 140 milyon insanı kapsadığına inanılan Türk topluluklarının yakın zamanda bir siyasi örgütlenme içine girmesi beklenmiyor. Türk topluluklarının liderleri bazı eksikliklerine rağmen birçok açıdan İslam ve hatta Slav dünyasındaki komşularından çok daha yüksek bir performans sergiliyorlar. Bu liderler, batı ile uyum içinde çalışmaya hazır bir yaklaşım içindeler, İran denizi ve civarındaki petrol sahalarına girebiliyorlar ve İslam dünyasının diğer ülkelerine laik yönetim örneği teşkil ediyorlar.

Bu ülkelerde Türkiye'nin gözle görülür bir etkisi var. Örneğin Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'taki Uluslar arası Türkmen-Türk Üniversitesinin 65 öğretim üyesinin üçte

ikisi Türkiye’den geliyor. Ülkede eğitimin yanısıra iş dünyasında da Türklerin etkisi hakim. Ülkede otoyollarda, okullarda, mağazalarda, otomobillerde Türklerin imzasının olması akıllara Türkiye’nin bu ülkede bir çeşit imparatorluk kurma niyetinde olup olmadığı sorusunu getiriyor. Ülkede bulunan işadamları, bu sorunun yanıtını veriyor: Onlar olaya sadece iş olarak yaklaşıyorlar, herhangi bir siyasi emellerinin olmadığını kaydederken bir Türk işadamı, olabilecek tek imparatorluğun düşünce imparatorluğu olabileceğini, okullarda Türkmenlere ulusal kimlik ve onur empoze edildiğini kaydediyor.

Türklerin yoğun olduğu bir diğer bölge olan Çin’in Kaşgar bölgesinde Türkler, kendilerini baskı altında hissettiklerini ifade ediyorlar. Uygur Türkleri açısından İslam Türklüğün önüne geçiyor. Uygur köylerinde genellikle camiler en iyi inşa edilmiş, en yüksek binalar olurken halk günün beş vaktinde namazını kılıyor. Uygurların sürgünde ölen liderleri İsa Alptekin’in oğlu Erkin Alptekin, Çinli yetkililerin yıllarca kendilerine terörist muamelesi yaptığını kaydederken Çinlilerin gerçekte çekindiklerinin İslam değil Türk kimliği olduğunu ileri sürüyor.

The Wall Street Journal, 10 Mayıs

Hollandalı Seçmenlerin Hayır Eğilimi Siyasi Seçkinleri Endişelendiriyor

Hollanda 1 Haziranda Avrupa Birliği Anayasasını oylamaya hazırlanırken hayır oylarının artacağına ilişkin beklentiler, siyasileri endişelendiriyor. Avrupa Birliği’nin kurucularından olan ve Avrupa yanlısı olarak bilinen Hollanda’da gelişmeye başlayan eurosceptism –Avrupa şüpheciligi- akımı, siyasilerin anayasaya ilişkin kampanyasının önünde engel teşkil ediyor.

Başbakan Jan Peter Balkenende, bir televizyon kanalına verdiği röportajda Avrupa’nın bütünleşmesinin her zaman için kendilerine fayda sağladığını ve birçok konuda Avrupa Birliğine minnet duyduklarını belirtti.

Geçtiğimiz hafta 16000 kişiyi kapsayan bir kamuoyu yoklaması, **Hollanda halkının sadece yüzde 21’inin anayasayı desteklerken yüzde 60’ının Anayasaya karşı olduğunu ortaya koydu.** Bu rakam Nisan ayında yüzde 53 idi. Referandumun Avrupa genelinde ulusal kimliğe ilişkin olarak endişeleri su yüzüne çıkardığına inanılıyor. Kimi Avrupalılar ülkelerinin bağımsızlığının tehdit altında olduğuna ve anayasa ile büyük üyelerin daha fazla güç kazandığına inanıyor.

Kamuoyu yoklamalarında hayır oyunun önde gitmesinin siyasilere Hollanda halkının ulusal değerlerini korumak istediğini hatırlatmak amacı taşıdığına inanılıyor. Halk arasında euro’ya geçiş, geçen yılki genişleme gibi konularda kendilerine danışılmamış olmasının verdiği rahatsızlığın yanısıra Türkiye’nin üyeliği ihtimalinin de olumsuz yaklaşıma sebebiyet verdiği bildiriliyor.

Tek paraya geçişin fiyatlarda yarattığı artış ile birlikte Birlik bütçesinin en büyük katkılarından birini gerçekleştirmenin faydalarına ilişkin soru işaretleri de Anayasaya ilişkin olarak hayır oylarını artıran unsurlar.

Financial Times, 16 Mayıs

Merkez Bankası Başkanları Sessiz Kalmayı Öğrenmeliler

Alan Greenspan'ın geçtiğimiz günlerde Amerikan para politikasının dışına çıkan konularda yapmış olduğu açıklamalar, akıllarda Merkez Bankası yöneticilerinin yorumlarının ekonomilere etkisi ile ilgili soru işaretlerine neden oldu. 11 Mayıs tarihli Financial Times gazetesinde Stephen Cecchetti'nin bu konudaki bir yorum yazısı yer aldı. Aşağıda sözkonusu makalenin bir özeti yer almaktadır:

Son dönemde merkez bankası başkanları, doğrudan kendi görevleriyle ilgili olmayan konularda çok fazla konuşmaya başladılar. Avrupalı merkez bankası başkanları Avrupa Birliği'nin istikrar ve büyüme anlaşmasının uygulanmasına destek olduklarını dile getirdiler; Rusya ve Çin merkez bankası başkanları paralarının değeri hakkında konuştular; Güney Koreli merkez bankası yöneticileri yabancı para rezervlerinde doların ağırlığını azaltacak şekilde değişiklik yapabileceklerini ima ettiler. Alan Greenspan da son dönemde sosyal güvenlik reformu, ABD bütçesi gibi konularda açıklamalarda bulundu. Merkez Bankası yöneticilerinin gözden kaçırmaması gereken bir gerçek vardır ki onların yaptığı yorumlar, piyasaları etkilemektedir.

Merkez bankası çalışanları konuştuğunda insanlar dinler. Koreli bankacılar konuştuğunda dolar düşer. Bu önemli bir soruyu gündeme getirir: neyi, ne zaman söylemeliler? Fed Başkanı sosyal politikalar ve vergi politikaları hakkında mı yoksa doların değeri konusunda mı yorum yapmalı?

Merkez Bankası yetkilileri, genellikle kurumları adına konuşurlar. Politika tartışırken tüm merkez bankası çalışanları aynı şeyi söylemeye dikkat ederler. Yani örneğin Fed'de çalışan hiç kimse herhangi bir konuda Mr. Greenspan'ı yalanlamaz.

Kural olarak, merkez bankası çalışanları, direkt sorumluluk alanlarında (para politikası) sınırlı olarak yorum yaparlar. Ancak ne kadar bilgili olurlarsa olsunlar eğer konuşmamayı tercih ederlerse, başvurabilecekleri bir çok fırsat bulunur. Mr Greenspan , FED Yönetim Kurulu başkanı olmadan önce , hem eski başkan Gerald Ford için Beyaz Saray ekonomisti olarak hizmet etmiş, hem de sosyal güvenlik sistemini denetleyen bir komitenin başkanlığını yapmıştı. Bu dönemde doların kur değeri hakkında çok şey biliyor ve FED'deki meslektaşlarıyla konuşuyordu. Ancak kamuya açıklamayı ABD Hazine Sekreterine bırakıyordu.

Alışkanlıkların farklı olduğu ülkelerdeki merkez bankası çalışanları döviz kuru politikası hakkında düzenli olarak görüş bildirirler. Ne de olsa serbest sermaye piyasasına sahip bir ülke hem iç faiz oranlarını hem de döviz kurunu birlikte kontrol altında tutamaz. Finansal piyasalar, iki ülkenin faiz oranlarındaki bu farklılığın ülkeler arasındaki döviz kuruna ilişkin beklenen hareketleri eşitlemesini mecbur eder.Yani, faiz oranı politikasının bağımsız bir Merkez Bankasınca belirlendiği yerlerde döviz kuru da aynı şekilde belirlenir.

Maliye politikasına gelince; Hükümetin hesapsız harcamaları, enflasyona yol açabilir. Büyük miktardaki kamu borç ve açıkları, para politikası yetkililerini enflasyonu artırmak zorunda bırakmaktadır. AB Merkez Bankası Başkanı Jean Claude Trichet'in , Euro bölgesindeki hükümetlerin açıkları kıstak amaçlı anlaşmalarının uygulanması gerekliliği hakkındaki yorumları bu temelde haklıdır. Merkez Bankası çalışanları bir maliye politikası kararıyla karşılaştıklarında, para politikası hedeflerinde olduğu gibi burada da açıkça görüş bildirmek zorundadır.

Arjantin'deki son deneyim bu durumu kanıtlamıştır. 2001 yılı boyunca Arjantin eyaletlerinin hükümetleri hem vergileme hem de finansal piyasalardan borçlanma yoluyla gelirlerini yükseltme kabiliyetlerini tükettiler. Vazifelerini yerine getirmek için nakit gibi olan küçük küpürlü tahvilleri bastılar. Yerel mali otoriteler kendi paralarını ihraç ederek merkez bankası otoritesini yıktılar ve para politikası oluşturucularının yurt içi enflasyonu kontrol edebilmelerini imkansız hale getirdiler.

Hükümetin büyüklüğü, ne yapması gerektiği ve bunun nasıl finanse edileceği, seçilmiş görevlilerin cevaplandırması gereken sorulardır.

Merkez Bankası çalışanları, enflasyona sebebiyet veren siyasi baskıdan uzak tutulmak için, neredeyse çoğunlukla seçilmek yerine atanır. Bu kişiler, para politikasını yönetmek gibi dar kapsamlı ama büyük bir güce sahiptirler. Ve bu onlara otoriteleri dışında, kamuda açıkça bir yorum yapmama sorumluluğu getirmektedir.

Greenspan da dahil olmak üzere Merkez Bankası başkanları vergi ve harcama politikası sorunları hakkında dikkatle hareket etmelidirler. Ancak politikacıların davranışları fiyat istikrarını tehdit ettiğinde, o zaman Merkez Bankası çalışanları açıklama yapmalıdır. Bunun dışında konu hakkında ne kadar bilgi sahibi olurlarsa olsunlar sessiz kalmaları gerekir.

Financial Times, 11 Mayıs

Düşük Vergiler Ülkelerin Daha Rekabetçi Olmasının Anahtarı Değil

İsviçre-Lozan'da bulunan IMD İşletme Okulu'nun yayınladığı Dünya Rekabetçilik Raporu, yüksek oranlı vergileme ve kamu harcamalarının ekonomik başarının önünde önemli bir engel olmadığını ve sadece vergileri düşürmenin ülkeleri rekabetçi kılmadığını ortaya koydu.

Rapor, geçen yıl hem düşük, hem de yüksek vergi uygulayan ülkeleri iyi performans gösterdiğini ifade ediyor.

Rekabet sıralamasında ilk 3 sırayı vergi yüklerinin düşük olduğu ABD, Hong-Kong ve Singapur aldı. Finlandiya, Danimarka ve Lüksembourg gibi vergi hasılatının milli gelirin % 40'ını aştığı ülkeler ilk 10'da yer alarak 6'ncı, 7'inci ve 10'ncu sıraya yerleştiler. İzlanda 4'ncü, Kanada 5'inci, İsviçre 8'nci ve Avustralya 9'uncu sıraya yerleşti.

Dünya Rekabetçilik Merkezi Yöneticisi Stephane Gorelli rekabetçilik ile kurumlar vergisi arasındaki ilişkinin gelir vergileri, sosyal ve dolaylı vergiler arasındaki ilişkiye göre daha belirgin olduğunu söyledi.

Örneğin İskandinav ülkelerinde kişisel gelir ve tüketim yüksek oranda vergi yüküne tabiyken şirketler nispeten daha az vergi yüküne maruz kalmaktalar.

Kamu harcamasının etkinliği, harcamanın ne kadar iyi kullanıldığına bağlı. Garelli'ye göre eğitim ve altyapı için yapılan kamu harcamaları rekabetçiliğe zarar vermektense çok rekabetçiliği destekliyor.

Garelli düşük işçilik maliyetleri ile birleşen düşük kurumlar vergisini yabancı yatırımcıları yatırıma çekebileceğini ama İrlanda gibi başarılı ülkelerin daha fazla refah için

maliyet avantajlarını çabucak kaybetmeye eğilimli olduklarını söyledi. IMD Raporu, 1989'dan beri 60 ekonominin rekabetçiliğini sıralamak için 300'den fazla kriteri kullanarak istatistiki veriler ve üst düzey şirket yöneticileriyle yapılan anket yardımıyla yıllık olarak yayınlanıyor.

Rekabetçilik, ülkelerin girişimcilerin rekabet edebilir olduğu ortamın sağlanması için bir çevre oluşturmak ve sürdürmek kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Bu yılki sıralamada Çin, yüzde 9.5 ekonomik büyümeye rağmen 24'ncülükten 31'nciliğe sürpriz bir düşüş gösterdi.

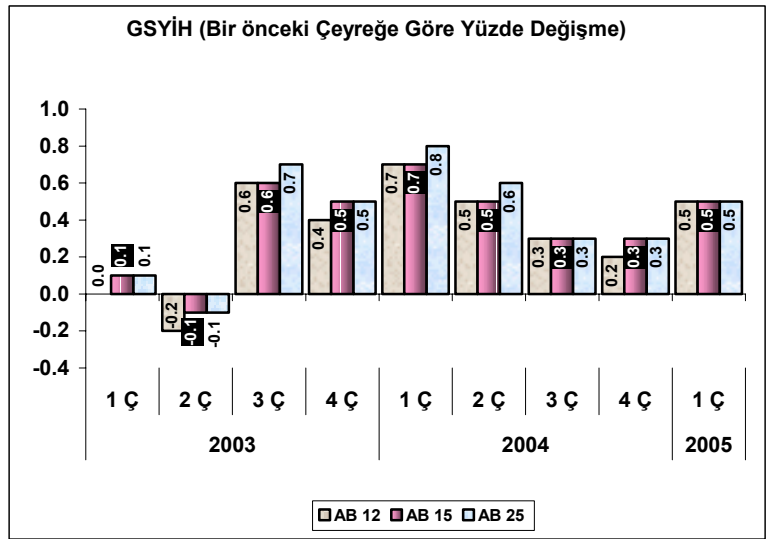
Financial Times, 12 Mayıs

Avrupa Merkez Bankası Euro Alanı Ekonomileri Konusunda Endişeli

Avrupa Merkez Bankası, euro alanı ekonomilerindeki farklılıklar konusunda endişelerini yinelerken düşük büyüme hızı sergileyen ülkelerde bir an önce yapısal reformlara başvurulması gerektiği uyarısında bulundu.

Avrupa Merkez Bankası, geçtiğimiz günlerde yayımladığı aylık bülteninde 1999 yılında tek para ve tek faiz oranının yürürlüğe girmiş olmasına rağmen 12 üyeli euro alanında ekonomik büyüme ve enflasyon oranları arasındaki farklılıkların devam ettiğini belirtti. Ancak banka, farklılıkların 1999 yılından bu zamana kadar geçen süre içinde daha kötüye gittiği yönündeki iddiaları reddederek bazı euro alanı ülkelerindeki zayıflıkların genel durumu kötüleştirmediğini kaydetti. Bankanın raporuna göre farklılıkların birçoğu hükümetlerin karşı karşıya olduğu yapısal sıkıntılardan kaynaklanıyor.

Büyüme performansları değerlendirilirken 1999 yılından beri ortalama olarak en düşük büyüme performansını gösteren Almanya ve İtalya ekonomilerine özel olarak dikkat çekildi. Raporda euro alanının en büyük dört ekonomisi arasında geçtiğimiz yılın sonunda çeyrek dönem itibariyle reel GSYİH büyümeleri açısından daha büyük farklılıklar görüldüğü ifade ediliyor. Ancak 12 ülkenin tümü dikkate alındığında reel GSYİH büyümeleri arasındaki farklılıkların geçen yıl azaldığı kaydediliyor.

Avrupa Merkez Bankası, büyüme oranları arasındaki farklılıkların giderilmesi için para politikasının tek başına yeterli olmadığını, sürekli olarak düşük büyüme hızı sergileyen ülkelerde ulusal hükümetlerin acilen yapısal reformlara başvurmaları gerektiğini altını çizdi. Raporda bu reformların sadece büyüme performanslarını yükseltip farklılıkları gidermekle kalmayıp aynı zamanda tek para politikasının uygulanmasını da kolaylaştıracağı ifadelerine yer verildi.

Enflasyon oranlarına ilişkin olarak da Merkez Bankası, farklılıkların en azından bir kısmının ulusal maliye politikaları, ücret gelişmeleri ve yapısal etkinliklerin uyumlaştırılmamasından kaynaklandığını kaydetti. Bazı ülkelerin sistematik olarak euro alanı ortalamasına göre negatif veya pozitif farka sahip olmaları nedeniyle enflasyon oranlarına ilişkin farklılıkların uzun süre devam etmesi bekleniyor. Büyüme oranlarında olduğu gibi enflasyon oranları arasındaki farklılıkların da 1999 yılından bugüne kötüye gitmediği belirtiliyor.

Financial Times, 13 Mayıs

İtalya'daki Resesyon Avrupa'yı Zorluyor

Dün açıklanan resmi rakamlar, İtalya'nın bu yılın başında bir durgunluk (resesyon) trendine girdiğini gösteriyor. Öte yandan Almanya beklentilerin üstünde güçlü bir performans gösterdi.

İtalya'nın GSYİH'sı geçtiğimiz yılın son çeyreğinde yüzde 0.4 geriledikten sonra bu yılın ilk çeyreğinde de yüzde 0.5 düştü. İki çeyrekte üst üste yaşanan gerileme, genellikle durgunluk olarak nitelendiriliyor.

Ekonomide yaşanan bu daralma, Başbakan Silvio Berlusconi'nin 2006 Mayıs'ında yapılacak olan seçimlerde kazanma şansına gölge düşürdü. Berlusconi genel seçimlerden önce vergilerin düşürülmesini istiyor. İtalya'nın yaşadığı durgunluk, 1999 yılında Euronun devreye girmesinden sonra Avrupa Birliği ülkeleri içinde görülen en derin durgunluk oldu.

Avrupa Parasal İşler Komiseri Joaquin Almunia, 2005'in kalan kısmında petrol fiyatları şu anki seviyesini koruduğu takdirde Avrupa Ekonomisinin genel görünümü hakkında iyimser olduğunu açıklarken ekonomide bir güven sorunu olduğunu da kabul etti.

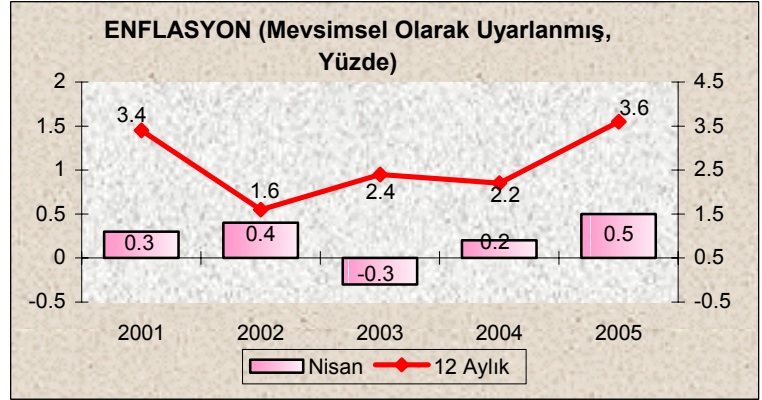
Euro alanı genelinde GSYİH, bir önceki yılın son çeyreğinde yüzde 0.2 büyüdükten sonra bu yılın ilk çeyreğinde büyüme hızı yüzde 0.5'e ulaştı. Hollanda ilk çeyrek itibariyle durgunluk yaşarken Fransa'nın GSYİH'sında da önemli bir düşüş görüleceği düşünülüyor. Buna karşılık İspanya'nın % 0,8 civarında büyümesi bekleniyor. Almanya'da beklenmedik bir şekilde, son 4 yılın en yüksek çeyrek büyümesi olan % 1'lik büyüme gerçekleşti. Her ne kadar Almanya, "Avrupa'nın Hasta Adamı" rolünü İtalya'ya devrettiyse de ekonomistler Almanya'nın büyümesinin özellikle zayıf geçen bir çeyrekte sonra ortaya çıkan geçici bir düzelme olduğu konusunda uyarıyorlar. Alman İstatistik Enstitüsü ilk çeyrek büyümesinin özellikle ihracata dayalı olduğunu açıkladı. Ancak geçen dönem verileri Almanya'nın imalat sanayi üretim ve ihracatının sağlamlığını koruduğunu gösteriyor.

İtalya Başbakanı Berlusconi, istatistik rakamlarının güvenilirliğini sorgulayarak Paskalya tatilinin GSYİH rakamlarının düşük çıkmasına bahane olarak gösteriyor. Ancak Almunia, ihracatçıların Asya'nın rekabetine maruz kalması nedeniyle İtalya'nın bazı önemli yapısal problemlerinin düşük büyüme potansiyeline neden olduğunu söyledi.

Financial Times, 13 Mayıs

ABD’de Nisan Ayında Enflasyonist Baskılar Azaldı

ABD’de enflasyonun göstergesi olarak kabul edilen tüketici fiyatları Nisan ayında yüzde 0.5 arttı. Yiyecek ve enerji fiyatlarının hariç olduğu çekirdek enflasyonda ise 2003 yılı Kasım ayından beri ilk defa bir önceki aya göre artış kaydedilmedi. Bu durum FED’in faiz oranları artışında daha ılımlı davranacağı beklentilerini güçlendirdi.

ABD İstatistik Bürosu’nun açıklamalarına göre, 2005 yılı Nisan ayında Mart ayına göre tüketici fiyatları yüzde 0.5 arttı. Yıllık artış ise yüzde 3.5 (mevsimsel olarak uyarlanmamış) olarak gerçekleşti. Bu artışta enerji ve ulaşım fiyatlarındaki artışlar etkili oldu.

Mart ayında yüzde 4 olan enerji fiyatlarındaki artış Nisan ayında yüzde 4.5’e yükseldi. Mart ayında yüzde 1.9 artan ulaşım fiyatları Nisan ayında hafif azalışla yüzde 1.8 arttı. Yıllık artışlar ise sırasıyla yüzde 17.1 ve yüzde 7 oldu.

Yiyecek ve enerji fiyatlarının hariç olduğu çekirdek enflasyon Nisan ayında bir önceki aya göre artış kaydetmezken yıllık artış yüzde 2.2 seviyesinde gerçekleşti. Yılın ilk dört ayında çekirdek enflasyondaki artış ortalama yüzde 0.2 ile FED’in beklentilerine uygundu.

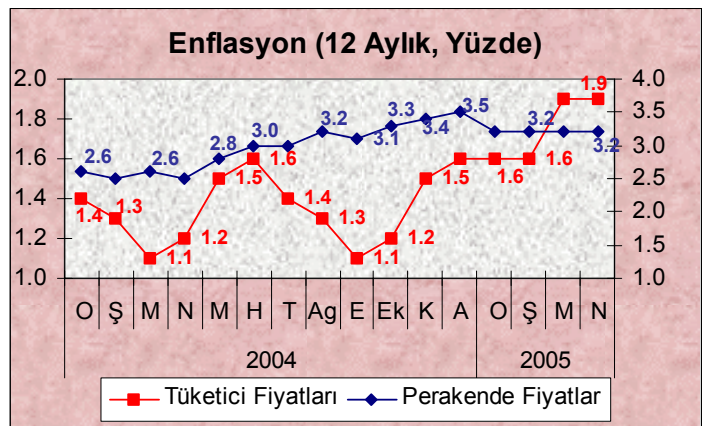
Çekirdek enflasyondaki olumlu gelişmeye rağmen yüksek seviyedeki toplam tüketici fiyatları artışı tüketici harcamalarının gücünü azaltırken ekonomistler, FED’in faiz politikasının hala ekonomiyi desteklemeye yönelik olacağına ve faizlerin artmaya devam edeceğine inanmaktadırlar.

www.FT.com, Bureau of Labor Statistics, 18 Mayıs

İngiltere’de Enflasyon Son Yedi Yılın En Yüksek Seviyesini Koruyor

Ulusal İstatistik Bürosu’nun açıklamalarına göre, İngiltere’de geçen yılın sonlarından itibaren hızla yükselmeye başlayan enflasyon Nisan ayında bir önceki aya göre değişmedi.

Nisan ayında yüzde 1.9 olan 12 aylık tüketici fiyatları artışı son yedi yılın en yüksek seviyesi olmaya devam ederken 2004 yılının en düşük seviyesi olan Eylül ayındaki yüzde 1.1 oranındaki artışın oldukça üzerine çıktı. Bu artışta yiyecek, mobilya ve uzun mesafe uçuş ücretlerindeki düşüşlerin enflasyon üzerindeki aşağı yönlü baskıları su, kira ve bankacılık hizmetleri fiyatlarındaki artışlarla dengelendi.

İngiltere Merkez Bankası yıl sonunda tüketici fiyatlarındaki artışın yüzde 2 olan hedefi aşacağını tahmin etmektedir. Ancak yüzde 1.9 olan tüketici fiyatlarındaki artış Mart ayında yüzde 2.1 olan Avrupa ortalamasının altındadır. Nisan ayında birbirini izleyen dördüncü ay da değişmeyen 12 aylık perakende fiyat artışı ise yüzde 3.2 de kalmıştır.

www.statistics.com.uk, www.ft.com, 17 Mayıs

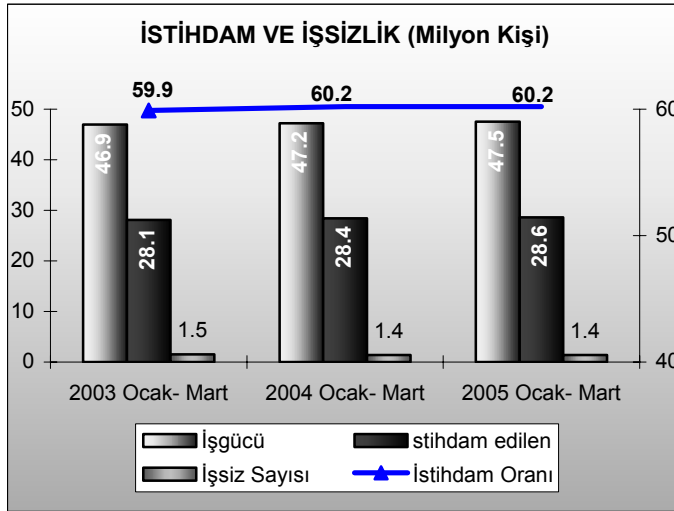
İngiltere Ekonomisi : Yılın İlk Üç Aya Ait İstihdam Verileri

İngiltere Ulusal İstatistik Bürosunun açıklamalarına göre Ocak-Mart döneminde istihdam edilen kişi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 183 bin kişi artarak 28 milyon 608 bin kişi oldu. İstihdam oranı ise (istihdamın 16 yaş ve üzeri nüfusa oranı) yüzde 62.2 ile bir önceki yılın aynı dönemine göre değişiklik göstermedi. Bu oran erkek nüfusta yüzde 67.1 olurken kadın nüfusta yüzde 53.7 seviyesinde kaldı.

İşgücü Durumu (Milyon kişi)

	Ocak- Mart 2005	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Değişme	
		Kişi	Yüzde
16 + yaş üzeri nüfus	47.5	294	0.6
Erkek	23.0	169	0.7
Kadın	24.5	65	0.4
İşgücü	30.0	161	0.5
Erkek	16.3	77	0.5
Kadın	13.7	46	0.4
İstihdam edilen	28.6	183	0.6
Erkek	15.5	87	0.6
Kadın	13.2	59	0.5
İşsiz Sayısı	1.4	-23	-1.6
Erkek	823	- 10	-1.2
Kadın	573	-12	-2.1
İşgücüne katılmayanlar	17.5	134	0.8
İşgücüne katılım Oranı	63.1		-0.1
İşsizlik Oranı(*)	4.7		-0.1

(*) Mevsimsel olarak uyarlanmış

İşgücüne katılmayanların sayısı 134 bin kişi artışla 17 milyon 534 bin kişi olurken yüzde 63.1 olan işgücüne katılım oranı ise geçen yıla göre yüzde 0.1 azaldı.

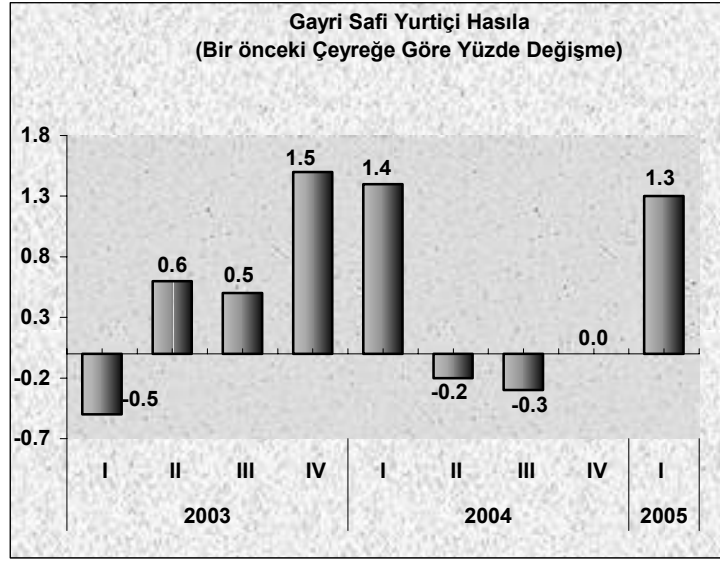
Bir önceki yıla göre 23 bin kişi azalan işsiz sayısı ise 1 milyon 396 bin kişi olurken işsizlik oranı da bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0.1 azalışla yüzde 4.7 oldu.

Kaynak: www.statistics.gov.uk, 18 Mayıs

Japonya'dan Yılın ilk Çeyreğinde Sürpriz Büyüme

Japonya ekonomisi yılın ilk çeyreğinde önceki çeyreğe göre yüzde 1.3, yıllık olarak ise yüzde 5.3 gibi hızlı bir büyüme kaydetti. Ekonomideki iyileşmenin kanıtı olan ve beklentilerin üzerinde artan tüketici harcamalarıyla şirket yatırımlarından kaynaklanan bu hızlı büyüme ülkede güveni artırdı.

Ancak hükümetin Salı günü açıkladığı tüketici kazançları ile ilgili veriler iyimserliği azaltabilir. Açıklanan verilere göre, uzun dönem ekonomik iyileşmenin önemli bir göstergesi olan tüketici kazançlarının toplam değeri yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre değişmeyerek aynı kaldı. Ekonomistler ilk çeyrekteki bazı harcamaların bir önceki çeyreğin ertelenmiş harcamaları olabileceğini söylemektedirler. Zira 2004 yılının sonlarında bir çok büyük şirket inşaat projelerini ertelemişti.

2005 yılının ilk çeyreğindeki hızlı büyüme Japonya'nın 2004 yılının ortalarında yaşadığı, ekonominin iki çeyrek daralması olarak kabul edilen ekonomik durgunluktan çıktığını göstermektedir.

Bu olumlu haberin ardından Japonya'nın 10 yıllık hazine tahvillerinin getirisi 3 temel puan artarak yüzde 1.330 ile ayın en yüksek seviyesine çıkarken Nikkei 225 indeksi sadece yüzde 0.3 yükseldi.

www.stat.go.jp, www.ft.com, 17 Mayıs

ABD'nin İthalat Kotaları Çin'i Kızdırdı

ABD ile Çin arasındaki ticaret savaşı kızışıyor. Çin, ABD'nin bazı tekstil ürünlerine uyguladığı ithalat kotalarını kırkarken Washington'u "çok taraflı ticaret sistemini riske atacaktır bir uygulama yapmakla" suçladı.

Washington'un Çin'den gelen bazı giyim eşyalarına yönelik yeni kotalar uygulayacağını açıklamasının ardından Avrupa'nın da benzer bir adım atması bekleniyor. AB yetkilileri, defalarca ABD'nin uyguladığı kısıtlamaların Çin'in ihracatını Avrupa'ya yönlendirdiği uyarısında bulunmuşlardı. Geçtiğimiz yılın sonunda kotaların kalkmasıyla Çin'in Avrupa ve ABD'ye ihracatı dikkat çekecek derecede artmıştı.

Çin Başbakanı Wen Jiabo, önceki gün Pekin'de AB yetkilileri ile yaptığı görüşmede Avrupa'dan gelen şikayetler karşısında tekstil ihracatını kısıtlamaya yönelik tedbirler almayı düşündüklerini ifade etti.

Çin Ticaret Bakanı Chong Quan, ABD'nin yeni kotalar uygulama kararının DTÖ'nün tekstil ve giyim eşyasına yönelik anlaşmasına aykırı olduğunu kaydetti. Çin'in ABD'nin kararına karşılık verme hakkının saklı olduğunu belirtti.

Financial Times, 16 Mayıs

Serbest Bölgeler Mercak Altında

Serbest ticaret bölgeleri kimilerine göre dinamik girişimciliğe atılan önemli bir adım ancak kimileri, serbest ticaret bölgeleri sistemini pahalı ve geçici bir heves olarak

görüyor. Alan Beattie, 12 Mayıs tarihli Financial Times gazetesinde konuya ilişkin makalesinde serbest ticaret bölgelerinin şu anki durumunu inceliyor. Aşağıda sözkonusu makalenin bir özeti yer almaktadır.

Son zamanlarda serbest bölgeler ya da bir diğer deyişle ihracatı işlem bölgeleri, küresel ekonomide daha fazla güç kazanma emelindeki ülkeler arasında daha yaygın hale gelmeye başladı. Son 30 yılda , 40 milyon insanın çalıştığı, 5000 bölgeyi aşan bir global toplama ulaştı. Ancak gelecekle belirsiz. Global ve yerel ticaret kurallarına ilişkin artan kısıtlamalarla birlikte , serbest bölgeler , sarf edilen çaba ve fedakarlıkların buna deymeyeceği yönünde eleştirilerle karşı karşıya kalmakta.

Serbest bölgelerin , malların gümrükten geçmeden yüklenip boşaltıldığı basit “serbest liman”lardan , tüm yerel idareyi içine alan Çin tarzı “ özel ekonomik alan”lara kadar değişik tipleri bulunmaktadır .Ancak, daha tipik bir örneği, çoğunlukla bir limana yakın ve kıyıda sınırlarla ayrılmış olan ihracat işlem bölgeleridir. İhracat işlem bölgeleri (Export Processing Zones-EPZ) genellikle doğrudan yabancı yatırımları çekmek ve ihracatı artırmak için düşük vergiler ve tarifeler ile özel düzenlemeler kullanırlar.

Gözle görülür başarı örnekleri nedeniyle bu bölgelerin çekiciliği son zamanlarda artmıştır. Modern trend , 1960’da Shannon Havaalanı etrafında ihracat bölgesi kuran İrlanda sayesinde başlamıştır. Çin’in 1979’da olağanüstü ekonomik büyümeyi teşvik eden, piyasa liberalizasyonuna beklenmedik geçişi, özel ekonomi bölgelerinin ilki olan Shenzen’in kurulmasını beraberinde getirmiştir. Bu model dünyanın her tarafındaki ülkelerce örnek alınmıştır ve benzer daha birçok yapılanma ise yoldadır.

Örneğin Hindistan Hükümeti, kısıtlayıcı iş gücü yasalarını aşmak ve Çinli üreticilerle rekabet edebilmek amacıyla bu hafta , özel ekonomik bölgelerle ilgili planları canlandıran bir kanun tasarısını meclise sundu.

Dünya Serbest Bölge Konvansiyonunun , geçen ay İzmir’de Ege Serbest Bölgesi’nde yaptığı bir toplantıda ise , Doğu Avrupa, Afrika ve Latin Amerika’lı konuşmacılar, sermaye ithali, iç ekonomi için teknolojik yayılma etkisi ve iş olanağı sağlama yoluyla büyümenin ve liberalizasyonun öncüsü olması açısından serbest bölgelerin faydalarını dile getirdiler.

Serbest bölgelerin sıkı bir taraftarı olan Türkiye Ticaret Bakanı Kürşad Tüzmen ihracat bölgelerinin daha geniş bir liberalizasyon için bir örnek teşkil etmesi gerektiğini söyledi. Buna ek olarak, önemli olanın yerel işletmeleri dış ticarete bağlayarak , serbest bölge zihniyetine sahip olmak olduğunu ve bu takdirde dünyanın geri kalanı ile rekabet edebileceklerini belirtti.

Ayrıca, ekonomik bölgelerin ülke çapında liberalizasyonun -aslında tüm ekonominin bir serbest bölgeye dönüşünün- öncüsü olduğuna dair örnekler bulunmaktadır. Örneğin İrlanda’da ihracat bölgeleri, zengin dünyanın en düşük Kurumlar Vergisi oranları ile doğrudan sermaye yatırımlarını çekmekte başarılı bir strateji geliştirmiştir.

Fakat, serbest bölgelerin yararlarının abartıldığı ve iç üreticiler ile ihracatçıların farklı davranışlarının sürdürülebilir olmadığı endişesinden dolayı, serbest bölgelerin ücretleri ve çalışma koşullarını düşürdüğüne dair geleneksel şikayetler söz konusu olmaktadır. Ancak, tek başına bu endişe, bu bölgelerin yayılmasını durdurmaya yetmez. Geçen yıl küreselleşmenin sosyal boyutunu anlatan Tanzanya başkanı Benjamin Mkapa tarafından ortak başkanlığı yürütülen bir ILO komisyonu bile, bu endişeleri kabul etmiş ancak ücretler, çalışma koşulları

ve kadınlara sağlanan çalışma olanaklarının, ihracat işlem bölgelerinde çoğunlukla ulusal ortalamalardan daha iyi olduğunu belirtmiştir.

Serbest bölgelere yönelik bu eleştiriler daha büyük sorunlara yol açabilmektedir. Bunlardan birisi, uluslararası kuralların aşırı artırılmasıdır. WTO anlaşmaları, ticaretin bozulmasını engellenmek amacıyla, hükümetlerin ihracata yönelik üretimi sübvansiyon etmesini engellemekte veya en azından böyle bir durum karşısında misilleme yapma yetkisi vermektedir.

AB gibi ticari bloklara katılmak isteyen ülkeler için katı kurallar mevcuttur:

İhracat bölgeleri, AB'nin devlet yardımları yasalarını ihlal etmektedir. Tüzmen, ihracat bölgelerinin AB'ye giriş yolunda bir geçiş aracı (basamak) olduğunu; AB'ye girilirse, bunların vergi indirimi olmaksızın teknolojiye veya benzer uygulamaya dönüştürülmesinin zorunlu olacağını söyledi.

Serbest bölgelerin gerçek değeri hakkında sürekli bir şüphe söz konusudur. Dünya Bankası ve OECD gibi uluslararası kuruluşlar uzun zamandır her derde deva olmaktan çok uzak oldukları konusunda uyarıda bulunmaktadır. Hatta bu bölgelerin kimileri artık hiçbir fonksiyon ifa etmemektedir.

Cazip yatırım yapanlar bile serbest bölgelerin, şirketlerin her koşulda zaten yapabilecekleri yatırımlara vergi avantajı sağlamaktan öte bir işe yaramadığından şüphe etmektedir. Ekonomi genelinde liberalizasyona zarar vermenin yanında serbest bölgeler aynı zamanda bir yandan temel reform ihtiyacını azaltırken bir yandan da ekonomide istikrar sağlayan döviz çekerek, liberalizasyon baskısını azaltır.

OECD uluslararası yatırım küresel forumunun yöneticisi Mehmet Ögütçü'ye göre serbest bölgeler için verilen teşviklerin yararlı olup olmadığı belirsiz. Ögütçü, Endonezya, Malezya, Tayland ve Vietnam'ı da içine alan 10 üyeli Güneydoğu Asya Ülkeleri İşbirliği Örgütü'nün (ASEAN) deneyimlerine dikkat çekiyor. Asean ülkelerindeki teşvikler, GSYİH'nin yaklaşık olarak yüzde 0.5 puanlık kısmının gözden çıkarılmasına neden olmuştur. Ancak bu girişimin sağladığı faydanın miktarı konusunda bir fikir verilemiyor. Dünya Bankası vergi affı ve sübvansiyon gibi aşırı cömert imtiyazlara karşı.

İzmir'deki Ege Serbest Bölgesinde geçen yıl elde edilen gelir Türkiye'nin son on yılda ülkeye çektiği doğrudan yabancı yatırımın (FDI) %10'udur. Bu örneğin gösterdiği gibi uygulamada serbest bölgelerin faydaları ve maliyetleri hakkında bir karar vermek zordur Volkswagen'e ısmarlama lastik üreten bölge firmalarından Cevher fabrikası genel müdürü Ali Yeniay, Avrupa'ya yakınlık avantajı ve kaliteli işçi imkanlarıyla teşvik olmasa da yatırımların Türkiye'de yapılacağını söylüyor. Ancak ona göre teşvikler, yatırımları büyütme ve rekabet edebilmek için gerekli; Yeniay, bu nedenle teşviklerin gereksiz olduğunu ileri sürenlere karşı çıkıyor.

Türk hükümeti açıklarını kapamak için IMF ile yaptığı bir anlaşma gereğince serbest ticaret bölgelerindeki yeni yatırımcılar için vergi istisnalarını kaldırdı. Serbest bölge yetkilileri Maliye Bakanının, IMF anlaşmasını başından beri karşı olduğu teşvikleri kaldırmak için bir bahane olarak kullandığından şüphelenmektedirler. Teşviklerin kalkması ile yabancı yatırımcı başvurularında %80'e yakın azalma olduğu ve bunun sonucunda Türkiye'nin kaybı olabileceğinden şüpheleniyor.

Asıl yararsız olan bir ülkede birden fazla serbest bölge olması ve bunların aynı yatırımı elde etmek için birbirleriyle rekabete girmeleri. Çinli ekonomistler bu durumun ekonominin sinyallerini bozduğundan şikayetçiler. Çin sosyal bilimler akademisi üyesi Yu Yongding, FDI'ı çekmek için kullanılan sıfır kira gibi politikaların Çin için çok kötü olduğunu söylüyor. Aynı işi yapan yerli şirketlerin yarısı kadar vergi ödeyen yabancı şirketler için şirket vergilerindeki muafiyet kaldırılmaya başlandı. Ama yerel yönetimler buna direnmiyor. Örneğin Tianjan Ekonomik Gelişme Bölgesi, adı daha iyi bilinen Shangai, Pearl River deltası, teşvik uygulayan kuzey ülkeleri gibi çevredeki serbest bölgelerle rekabet etmek zorunda. Bu nedenle teşviklerden vazgeçmeyi düşünmüyor..

Serbest bölge savunucuları bile modelin değişmek zorunda olduğunu kabul ediyor. Çin'deki yarış elektronikte, oyuncak sektöründe ve tekstilde kar marjını düşürüyor. Gelişmiş ülkelerdeki yabancı imalatçıları cezbetmekten ibaret olan yatırım stratejileri gerilerde kaldı. Artık yeni amaç daha geniş ekonomiyle ilintili uzmanlık grubu oluşturmak.

Potansiyel model Dubai'dir. Dubai laboratuvarları ve biyolojik araştırmaları, yüksek kalite tıbbi malzemeyi de kapsayan ileri teknoloji işleri çezecek deneme kolaylıkları olan bir tekno- park oluşturuyor. Ama bu tip bölgeler oluşturmak, hem geleneksel vergi kanunlarının hem de süregelen bürokrasinin üstünde yer alan üniversite ve araştırma kurumlarıyla ve kalifiye işgücüyle bağlantıda olmayı gerektirir. Bu tip modellerin geleneksel imalat bölgeleri dışında başka bir yerde tekrarlanması daha zor olacaktır. Az sayıdaki bölgenin veya grubun ileri teknoloji endüstrideki FDI'ı ele geçirmesi muhtemeldir.

Serbest bölgelerin hayatta kalabilmeleri için değişmeleri gerekecektir. Arkalarındaki güçle, serbest bölgelerin büyümesinin aniden durma noktasına gelmesi mümkün görünmemektedir. Serbest bölgelerin, bir tarafta kısıtlayıcı ticaret kuralları diğer tarafta şüpheli Maliye Bakanları arasında yatırımı çekmek için rekabetin çok daha yoğun olduğu global ekonomide zor bir mücadeleyle değerlerini kanıtlanmaları gerekmektedir.

Güney Kore'nin Çamurdan Para Yaratma Planı

50 yıl önce Kore savaşı sırasında Amerikan askerlerinin kaldıkları Seul'un batısındaki Incheon bataklığında şu sıralarda iddialı bir yapı projesi söz konusu. Güney Kore, araştırma merkezi ve nakliye operatörleri gibi finansal şirketleri çeken uluslararası bir iş merkezi görmeyi umut ediyor. Çamuru paraya çevirmek, Güney Kore hükümetinin Asya'nın güneydoğusunda merkez olma planının bir parçasıdır ki bunu görece olarak iyi eğitilmiş iş gücü ve ileri teknoloji ile olduğu kadar, Çin ve Japonya arasındaki stratejik konumun avantajını kullanma amacıyla yabancı işletmeleri ülkeye çekme suretiyle yapmayı planlamaktadır.

Güney Kore hükümeti, üç serbest bölge oluşturdu. Incheon'un hava nakliye ve yüksek teknoloji bir uluslararası iş merkezi haline gelmesini istiyor. Ülkenin güney batısında olan Busan'ı otomotiv endüstri merkezi olmasının yanı sıra Asya'nın kuzey doğusu için bir gemicilik merkezi olarak ve Gwangyang'ı petrokimya lojistik ve çelik endüstrisinin temeli olarak görüyor. 2002'de yürürlüğe giren Serbest ekonomi bölgesi kurallarına göre yabancı yatırımcılar ücretsiz arsa, vergi indirimi, bazı işgücü düzenlemelerinden muafiyet ile yabancı okullara ve hastanelere erişim elde edileceklerdir.

Şüpheli insanlar Güney Kore'nin Çin'deki benzer faydaları sağlayan özel bölgelerle rekabet edebileceklerine inanmıyorlar. Fakat hükümet kendi bölgelerinin farklı güce sahip olduklarını söylüyor.

Güney Kore ne kadar istekli olursa olsun herşeyin ötesinde bunları başarıp başaramayacağını dair dikkate değer şüpheler vardır. Seul'deki bir düşünce kuruluşu Samsung Ekonomi Araştırma Enstitüsünde bir araştırma şefi olan Park Jae-ryong serbest ekonomi bölgeleri kurmanın 2.en iyi seçenek olduğunu söyledi.

Bazı yabancı yatırımcılar da serbest ekonomi bölgelerine eleştirel yaklaşıyor. AB Ticaret Odası Başkanı Frans Hampsink, bu bölgeleri parça-parça olarak ayırmak yerine tüm Kore'nin Serbest ticaret bölgesi olması gerektiği söyledi. Hampsink, bunun katma değerli yüksek teknolojili sektörlerin ve birinci sınıf altyapının avantajından yararlanarak Singapur ve Dubai gibi çevre ülkeler için oldukça rekabetçi hizmet platformu yaratarak Güney Kore'yi dünyanın serbest ticaret merkezine çevirebileceğini ifade etti.

Financial Times, 12 Mayıs

Hedge Fonlar Yatırımcıları Tedirgin Ediyor

Bu hafta piyasalarda hedge fonların büyük zararlarına ilişkin söylentilerin yoğunlaşması, düşük petrol fiyatları ve Amerikan ekonomisine ilişkin verilerin olumlu olmasına rağmen yatırımcıları endişelendirdi.

Kayıpların büyük oranda bu ayın başlarında Amerikan otomotiv devi General Motors ile ilgili gelişmelerin piyasalarda yarattığı karışıklıktan faydalandığı bildiriliyor. Ancak hedge fonların karşı karşıya olduğu sıkıntıların su yüzüne çıkması da borsada hızlı satışlara neden oldu.

Bu hafta piyasalar için önemli bir diğer konu da büyüme rakamları oldu. ABD'nin işgücü ve satış rakamlarının beklenenden olumlu olması, ABD ekonomisi ve küresel ekonomide yavaşlama yaşanacağına (soft patch) ilişkin tahminlere de gölge düşürdü.

Konu hakkında uzmanlar farklı yorumlar yapıyorlar. Nomura analisti Anais Faraj, ekonomilerde yavaşlama yaşanacağına ilişkin beklentilerin artık eskidiğine inanıyor. Faraj, Asya ve birçok gelişmekte olan ekonominin güçlü bir büyüme eğilimini sürdürdüğünü kaydederken CSAM'dan Robert Parker, daha karamsar bir yaklaşım sergiliyor. Parker, İngiliz ekonomisinin hızla yavaşladığını kaydederken ABD ekonomisinin ılımlı bir seyir izlediğini, AB ekonomisinin ise gerileme ile karşı karşıya olduğunu ifade ediyor.

Dünyanın en büyük perakendecisi Wall-Mart'ın karlılık rakamları da tüketicilerin kendilerini baskı altında hissettiğini ortaya koyarken kimi analistler ABD ticaret açığındaki düşüşü de tüketicilerin ithalatın yavaşlamasının baskısı altında olduğu şeklinde yorumluyorlar.

Piyasalar açısından olumlu bir gelişme de petrol fiyatlarındaki düşüş oldu. Nymex ham petrolünün vadeli fiyatı geçtiğimiz hafta son üç ayın en düşük değeri ile 48 dolara indi.

Döviz piyasalarında da Çin'in renminbi'nin değerini yeniden belirleyeceği söylentileri hareketliliğe neden olduysa da Çin Merkez Bankası bu haberi en kısa zamanda yalanladı.

Financial Times, 13 Mayıs

Amerikan Sermaye Piyasasından Hedge Fon Uyarısı

Son yıllarda büyük ilgi görmekte olan hedge fonlar, Almanya'dan sonra Amerika Birleşik Devletlerinde de hükümeti rahatsız etmeye başladı. Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı William Donaldson, hedge fonların kolay para kazanma stratejisinin piyasalara zarar vermekte olduğu ve mali piyasalar açısından felakete yol açabileceği uyarısında bulundu. Son yıllarda hedge fonlara yapılan yatırımın miktarının 1 trilyon doları bulduğu tahmin ediliyor.

Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Donaldson, ortalamanın üstünde getiri beklentisi ile benzer yatırım stratejisi çerçevesinde biraraya gelen hedge fonların iyi niyetli profesyonellerin eline bırakılmadığı taktirde yatırımcılar açısından felaketle sonuçlanabileceğini ileri sürdü.

Geçtiğimiz hafta General Motors ve Ford'un kredi notlarının düşürülmesinin yarattığı şokun piyasalarda yarattığı tedirginliğin ardından hedge fonlar yakın takibe alındı.

Barclays Capital, birçok uzun vade yatırımcısı risk alma konusunda tedirginlik hissetmesinden dolayı piyasa likiditesinde hızlı bir düşüş olduğunu kaydediyor. Bunun sonucunda da hedge fonlar piyasaya hakim oldular. Barclays Capital'in hesaplamalarına göre hedge fonlar, mart ayındaki yatırım akışında yüzde 25 paya sahipken son haftalarda bu pay yüzde 40'a kadar yükseldi.

Hedge fon yatırımcılarının, kendilerini risklerden korumaya çalışması ile birlikte ödenmeyen kredi swaplarında (Credit default swap-CDS) hızlı bir artış olduğu kaydediliyor. CDS'ler şubat ayında tüm işlemlerin yüzde 40'ını kapsarken geçen ay işlemler içindeki payları yüzde 60'a yükseldi.

1998 yılında Long Term Capital'in iflasın eşiğine gelmesinin ardından hedge fon faaliyetlerine ilişkin endişeler artmış ve daha sıkı düzenlemeler yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştı. SEC, geçtiğimiz yıl 15'ten fazla Amerikalı müşterisi olan hedge fonların kayıt yaptırmasını gerektiren bir kural getirmişti. Söz konusu karar Başkan Donaldson tarafından desteklenmesine rağmen SEC içinde görüş ayrılıklarına neden olmuştu.

Piyasalarda etkili olan diğer bazı çevreler de hedge fonların piyasalara likidite sağladığı ve başka yatırımcıların almak istemeyeceği riskleri üstlendiği gerekçesiyle aşırı baskı ve düzenleme altına alınmasına karşı çıkıyor.

Financial Times, 13 Mayıs

Bankacılık Savaşında ABN'e Destek

İtalyan piyasa düzenleme kurumu Consob, uzun süredir tartışmalara neden olan İtalyan Bankası Antonveneta'nın satışı ile ilgili olarak Hollandalı alıcı ABN Ambro'nun teklifinin kurallara aykırı bir şekilde reddedildiğine karar verdi. Böylece bir ilk kez bir İtalyan Bankası'nın yabancı bir banka tarafından satın alınmasının yolu açılmış oldu.

İtalyan piyasa düzenleyicisi Consob, Banca Popolare di Lodi Antonveneta'nın satın alınması için diğer yatırımcılarla birlikte hareket ettiklerini açıklamamaları nedeniyle ABN'in teklifinin reddinin kural dışı olduğunu ileri sürerken Lodi, bu suçlamaları ısrarla reddediyor.

Consob'un kararının ilk defa büyük bir İtalyan bankasının bir yabancı banka tarafından satın alınmasının yolunu açması bekleniyor. ABN'in İtalyan rakipleri karşısında dezavantajlı konuma düşmesi üzerine Avrupa Komisyonu da harekete geçmişti. Avrupa Birliği İç Pazar Komiseri Charlie McCreevy, İtalyan piyasa düzenleyicilerinin iyi işleyen bir bankanın bir diğer üye ülkedeki kredi itibarını değerlendirememelerinin anlamsız olduğunu açıklamıştı.

Küçük bir İtalyan bankası olan Lodi'nin Consob'un kararına karşı temyize başvurduğu kaydediliyor. Temyizin sonucu olumsuz olursa Lodi'nin Antonveneta için kendi nakit teklifini sunması gerekiyor ki analistler bankanın gücünün buna yetmeyeceğine inanıyorlar. İtalyan bankacılık sisteminin kuralları gereği sözkonusu nakit teklifi gerçekleşmezse Lodi veya ortakları Antonveneta'daki hisselerini satmak durumunda kalacaklar.

Lodi, hisselerin ve tahvillerin birleştirilmesi yoluyla Antonveneta ile birleşme önerisinde bulunmuştu. Öte yandan ABN ise Antonveneta'nın hisselerinin yüzde 87'si için 6.3 milyar dolar ödemeyi teklif etmişti. Bunun üzerine satışı engellemek için diğer yatırımcılarla biraraya gelen Lodi, Antonveneta'nın hisselerini satın alarak bankanın yönetim kurulunu değiştirmiş kendi adaylarını yerleştirmek suretiyle ABN'in teklifinin reddedilmesini sağlamıştı.

Financial Times, 12 Mayıs

Parmalat Soruşturmasında Sona Yaklaşıyor

İtalyan gıda devi Parmalat'ı iflase sürükleyen büyük yolsuzluk davasına ilişkin olarak 18 aydır devam eden soruşturmanın sonuna geldiği ifade ediliyor. İtalyan adli makamlarının bu hafta soruşturmayı karara bağlaması beklenirken modern Avrupa'nın en büyük şirket skandalı ile ilgili olarak 50'den fazla kişinin yargılanması sözkonusu.

İtalya'nın özellikle süt ürünleri konusunda dünya çapında bilinen şirketi Parmalat, 2003 yılında iflase karşı korunmak için başvuruda bulunmuş ve yapılan inceleme sonucunda şirketin 14 milyar dolar tutarında bir parasının zimmete geçirildiğini tespit edilmişti. Şirketin Güney Amerika gibi bölgelere yönelik yanlış genişleme stratejisi nedeniyle kaybedildiği bildirilen zararların kapatılması için dünya genelinde yatırımcılardan milyarlarca euro borçlanıldığı belirtilirken soruşturmayı yürütenler kayıp paraların bir kısmının yöneticiler tarafından zimmete geçirildiğine inanıyorlar. Geçtiğimiz yıl hükümet tarafından atanan kişiler tarafından yönetilen şirketin Eylül ayının başından itibaren Milan borsasından çıkarılması bekleniyor.

The Wall Street Journal, 11 Mayıs